

2970

א.ו.

מדינת ישראל

הכנסת

פרוטוקול מס' 31/ג

מישיבת ועדה החוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה
ביום ד', כ"ב בשבט, תשי"ח
12.2.58, בשעה 8.45

נוכחיו:

- י. חברי הוועדה:
- ב. רפאל - היו"ר
- ב. זונד
- ע. איכילוב
- מ. בגין
- ה. ברגר
- ד. בר-רב"ה
- ה. ח' גני
- ס. הלל
- ז. ורהפטיג
- י. הררי
- ח. טובי
- י. כמים
- י. ישעיהו
- ב. לוקר
- נ. ניר
- מ. סנה
- ח. דובין
- י. ש. רוזנברג
- י. שופמן

מוזמנים:

- מר רוזן - י"ר המשפטים
- מר רהן - היועץ המשפטי לממשלה
- מר ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- מר צלון - נציג משרד המשפטים
- מר רוזנטל - נציג משרד המשפטים

נדר-היום:

- א. חוק החתישנות, תשי"ח - 1958
- ב. חוק-יחוד (הכנסת).

===

היו"ר י. רפאל:

אני פותח את הישיבה.

א. חוק החתישנות

ענין 2

שר המשפטים:

אני מבטש מהוועדה לפרוץ רביזיה בהחלטה שנחקבלה בישיבה הקודמת. הן מבקש אני את חה"כ ורהפטיג לוותר בשלב זה על הצעת החיקון שלו שהוא כשל ואמו אולי צודק ולהשהותה עד לדיון בחוק הפרקעות שיוגא לכנסת.

שר המשפטים:

ואשר נידונה במשרד המשפטים הצעת חוק
ההתיישנות, הוחלט ביחס לטרסיות לא לכלול
בחוק זה כל הוראה העשויה לשנות את החוק הסובסטנטיבי, פרט לכל הנוגע
להקופת ההתיישנות בטרקטות.

שאלה נכבדה היא אם אפשר על ידי החוקה
ממושכת בקרקע לרכוש בעלות אף נגד הבעלים הרשומים בספרי האחוזה.
ברור שבמאב החוקי כיום דבר זה אפשרי ולא ראוי בשלב זה ובחוק זה
לשנות מן הקיים.

קיימת ועדה מיוחדת בראשות השופט לנדאו
הדנה בהצעת חוק הקרקעות, וידוע לי שאף היא נוטה לרפורמה המוצעת
על ידי חה"כ ורהפטיג. לאחר שנתקבלה בישיבה הקודמת הצעת חה"כ
ורהפטיג, באתי בדבריה עם השופט לנדאו והוא אמר לי שהוועדה כמעט
התלימה כבר להמליץ על רפורמה זו, אך יחד עם זאת ביקשה לא לעשות
זאת במסגרת חוק ההתיישנות.

לאחר שוועדת המומחים החליטה שאי אפשר
יהיה לערער על זכות בעלות של הבעלים הרשום בספרי האחוזה, נחשברו
אזלה בכל זאת ספקות ביחס לשיעבודים שונים ובייחוד ביחס לזכות מעבר.
התחילו לפקפק אם אדם שיש לו זכות מעבר בקרקע במשך שנים רבות
אינו יכול לרכוש אותה כנגד הבעלים הרשום. היועץ המשפטי לממשלה
סבור שהנוסח המוצע על ידי חה"כ ורהפטיג אינו שולל אפשרות של
רכישת זכות מעבר אף כנגד הבעלים הרשום. אני מוכן למעון שהנוסח
המוצע שולל גם אפשרות של רכישת זכות מעבר.

עד כמה שידוע לי, גם בארצות אחרות
יש אפשרות לרכוש על ידי החזקה ממושכת זכות בעלות אף נגד הבעלים
הרשום בספרי האחוזה. אם בארצות אחרות שקלו את הדבר והגיעו
למסקנה כזאת, הרי על אחת כמה וכמה חשוב דבר זה אצלנו בארץ,
שהיא ארץ של וליה ושל שינוי אוכלוסיה.

אני מבקש לוותר לפת עתה על הציה זו
ולהמחין לדו"ח של ועדת לנדאו, אשר ביקשה במפורש לא ליצור בענין
זה עובדה מוגמרת.

ד. בר-רב-האי:

בראוני לחמוך בהצעת רביזיה.
באשר הציע חה"כ ורהפטיג את הצעתו היו
נגד ייני הקושנים הישנים בהם הייתה הערה שאין הקושן מהווה הוכחה
לזכות בעלות. אלה אשר חפזו בעריכת דין יודעים מה גדולה הייתה אכזבה
אנשים אשר קנו קרקע, נרשמו בספרי האחוזה כבעלים ולאחר מכן נתברר
להם שאין הרישום הוכחה לזכות הבעלות. אולם לאחר הסדר קרקעות
הוצאו קושנים חדשים, בהם הערה זו אינה מופיעה ולכן מהווה הקושן
הוכחה לזכות בעלות בלתי מעוררת, פרט למקרה בו התזיק מישהו בקרקע
במשך פרק זמן העולה על תקופת ההתיישנות.

אנו דנים עכשיו בחוק ההתיישנות ולא בחוק
הקרקעות ולכן בקשת שר המשפטים לדחות את ההכרעה בשאלה זו לדיון
בחוק הקרקעות היא הגיונית ביותר.

ז. ורהפטיג:

אינני יכול להסכים לרביזיה או
לדחיה, מפני שההצעה היא מוצדקת. לא
יחכן לשלול על ידי התיישנות זכות בעלות הרשומה בספרי האחוזה.
על ידי כך יוצרים אי-בטחון ביחס לכל זכות בעלות במקרקעין.
לא קיימת כבר כיום במדינה אדמות ברר כה רבות שיש לעודד התיישבות
ועיבוד אדמות בר על ידי אפשרות של רכישת בעלות כתוצאה מהתיישנות.
מכנה רכישת בעלות על ידי התיישנות נוגעת בעיקר למגרשים בערים
הגדולות. יהודים רבים החיים בחוץ-לארץ קונים מגרשים בפריה, מתוך
מגמה לבנות פעם בית לעצמם על מגרש זה. רכישת בעלות על ידי התיישנות
אף כנגד הבעלים הרשום חפז בעיני באנשים כאלה, הנמצאים בחוץ-לארץ
ואינם יודעים כלל שיושב מיתתו על אדמתם.
אין הצעתי באה למנוע רכישת זכות ליעבוד
באמצעות התיישנות, מכיוון שהשיעבודים אינם נרשמים בספרי האחוזה.

ז. ורהמטיג:
לולא היו מביאים כש"ו את חוק ההתיישנות,
גם אני לא הייתי מטלה את השאלה הזאת.
אבל חוק ההתיישנות דן בכל הבעיות המרואדרוליות של התיישנות ובטיה
זו היא אחת מהן. אינני מוכן לדחות את ד"נ"ן עד לחיוב בחוק הטריטוריות,
כי אינני יודע מהי יוג"ח חוק זה לכנסת. מכיוון שהעניין אודק, יש
לקבלו. ויחד לנדאו דנה כבר בהצעת החוק שבע שנים ועד להגשת החוק
לבנסת תחול התיישנות של ספרים רבים.

שר המשפטים:
לא אמרתי שהעניין אודק, אלא שהוא פ"ח
בארצות אחרות ויש בוודאי שקלו זאת

לפי השיטה הגרמנית אתם היכול להוכיח
שהוא מחזיק בקרקע במשך 30 שנה, רשאי לדרוש רישום בספרי האחוזה
במקום הבעלים הרשום עד כה, אך הוא צריך לאפשר לבעלים הרשום למעון
מדון אין לעשות זאת. זאת אומרת, החכונת היא בעיקר לאנשים
שקבוצתיהם נעלמו.

י. שופמן:
אני רוצה קשר הדוק בין הצעת חה"כ ורהמטיג
לבין קביעת תקופת התיישנות קצרה. לא יתכן
לקבוע תקופת התיישנות קצרה ויחד עם זאת לקבוע שההתיישנות תספיק אף
נגד הבעלים הרשום בספרי האחוזה. אם מצליחים את תקופת ההתיישנות,
יש מקום לביטול הצעת חה"כ ורהמטיג.

אני חושב שאי אפשר להחליט על רביזיה
בסעיף 2 מבלי לקבוע תחילה את תקופת התיישנות במקרקעים. לכן יש
להצביע תחילה על סעיף 5(2).

ד"ר י. רפאל:
אני מקבל את הצעת חה"כ שופמן.

מעלה 5

ה ח ל ה

הצעת חה"כ טובי לקבוע בסעיף 5(2) התיישנות של 10 שנים
לא נתקבלה
המתייגות לחה"כ טובי.

הצעת חה"כ רפאל לקבוע בסעיף 5(2) התיישנות של 30 שנה
לא נתקבלה
המתייגות לחה"כ רפאל.

הצעת חה"כ רובין לקבוע בסעיף 5(2) התיישנות של 12 שנה
ולחוסף מיסקה: אך אין התיישנות מנגד זכות על מקרקעין
הרשומה בספרי האחוזה - לא נתקבלה
המתייגות לחה"כ במיס ורובין.

הצעת חה"כ הררי לקבוע בסעיף 5(2) התיישנות של 20 שנה
לא נתקבלה
המתייגות לחה"כ הררי.

ההצעה לקבוע בסעיף 5(2) התיישנות של 15 שנה
נתקבלה

סעיף 22

מר. ח. כהן: ברצוני להציע לוועדה את הנוסח הבא:

"בסעיפים 20 ו-78 לחוק קרקעות העוזומני, חבוא תקפה 15 שנה במקום החקופה הנקובה בהם; ואולם לגבי אדם שהחל בהחזקה מקרקעין לאחר יום כ"ב בטבת, חש"ג (1.1.43) לא יבואו במניין חמש השנים המתחילות ביום תחילת חוק זה; ובמקום הטעמים החוקיים לעיכוב חקופה החיישנות האמורים בסעיף 20 לחוק האמור יחולו הטעמים לעיכוב חקופה החיישנות לפי חוק זה."

ח. טובי: אני מציע למחוק את סעיף 22.

ח. רובין: במקום החאריך הקובע 1.1.43, מציע אני את החאריך 1.1.46.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ טובי למחוק את סעיף 22
לא נתקבלה

המתייגות לחה"כ טובי.

הצעת חה"כ רובין לקבוע כיום קובע
את ההאחד בינואר 1946 - לא נתקבלה

המתייגות לחה"כ כמיס ורובין.

הצעת היועץ המשפטי - נתקבלה

סעיף 2

היו"ר י. רפאל: אנו עורכים רביזיה בהחלטה שנחבלה בישיבה הקודמת, לפי הצעת חה"כ ורהפטיג.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ ורהפטיג להוסיף את המלים
"למעט זכות הרשומה בספרי האחוזה לאחר
סיוור זכות קניין" - לא נתקבלה

המתייגות לחה"כ ורהפטיג ושופמן.

ח. רובין: אני מציע להוסיף מיסקה: לגבי זכות הרשומה בספרי האחוזה לאחר הסדר קרקעות - חקופה החיישנות של 40 שנה.

מר. ח. כהן: מקום הצעת זו היא סעיף 5.

סעיף 5

ב. אגניה: אני מציע חקופה החיישנות של 25 שנה.

ה ח ל ט ה

ההצעה להוסיף מיסקה האומרת שלגבי זכות הרשומה בספרי האחוזה לאחר הסדר קרקעות חול החיישנות של 40 שנה
לא נתקבלה

חוק 5 (המשך)

הצעה להוסיף ליישום: במקרקעין שנרשמו
אחרי הסדר זכות קניין - 25 שנה
נ ת ס ב ל ה

המתייגות לחה"כ הלל, רובין ורמאל.
זכות להמתייגות לשר המשפטים.

סעיף 9

מר ח. כהן: בעלבות הוויכוח שהתנהל במסיף זה רצוני להאיר לוועדה את הנוסח הבא:

"הודה הנחבע בכל עת היא בקיום זכות החובע, תחילת תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; היתה זכות החובע מעונה הוכחה בכחב, אין הודאה לענין סעיף זה אלא בכחב או בפני בית משפט; ואולם דין ביצוע מקצת הזכות כדין הודאה בכחב. במסיף זה "הודאה" - למעט הודאה שיש עמה טיעון התיישנות."

ב. אזניה: לדעתי נוסח זה מרחיק-לכת יתר על המידה. אין דומה ענין הוכחת הזכות עצמה לענין ההודאה בקיומה. לא שוכנעתי שהקבלה בין הוכחת הזכות בכחב לבין ההודאה בכחב היא מוצדקת.

מר ח. כהן: אני חושב שזה"כ בדר, אשר הציג זאת, נדק גם אפשר להתחייב בעל-פה בחשלות סכום מסויים, אין כל הגיון בכך שאי-אפשר יהיה במקרה כזה להפסיק את ההתיישנות על ידי הודאה בעל-פה.

ד. ורהפטיג: אני עומד על הצעתי המקורית למחוק את המלה "בכחב". אם לא תתבל - אנכי בעד הצעת חה"כ בדר כפי שנוסחה על ידי היועץ המשפטי.

ה. ברגל: לדעתי, יש מקום להבחין בין מקרה בו נמתיימה כבר תקופת ההתיישנות לבין מקרה בו היא עדיין נמשכת. בגבולות תקופת ההתיישנות אפשר לומר שזוהי מודה בקיום זכות החובע על ידי ביצוע מקצת הזכות ואז מתחילה תקופת ההתיישנות חדשה. אולם אין לטבוע זאת במקרה לתקופת ההתיישנות נמתיימה כבר, כי על ידי כך שוללים כל אפשרות של ביצוע חלקי של הזכות מפני שהחייב יחשוש שהחזרת חלק מהחוב תפטרש נגדו ותופעל תקופת ההתיישנות חדשה

ו. ורהפטיג: אני בעד גירסה ב'.

ז. הלל: אני בעד גירסה א', אך במקום המלים "בכל עת שהיא" אריך להאמר "לפני תום תקופת ההתיישנות".

ח. איכילוב: אני חושך בהצעת חה"כ הלל.

ח ח ל ח ה

גירסה א', בחוספת המלים "לפני תום תקופת ההתיישנות" במקום המלים "בכל עת שהיא" -
נ ת ס ב ל ה

הצעת חה"כ ורהפטיג למחוק את המלים "בכחב או בפני בית-משפט" - לא נחשבלה

המתייגות לחה"כ ורהפטיג.

או.

הצעת היועץ המשפטי - לא נחמבלה

הסתייגות לחה"כ בדר וורהסטיג.

זכות הסתייגות לשר המשפטים.

מר אילון:

הנוסח כפי שנתקבל עתה סותר את עצמו, כי נאמר: "הודה הנתבע בכתב אחסני בית משפט לפני חום תקופת ההתיישנות... במסיף זה "הודאה" - למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות".

ש. הלל:

הסתירה היא משום טעות בנוסח. יש למחוק את המילים "אך למעט...התיישנות" וכן את המלים "במני בית-משפט".

מר ח. כהן:

מכיוון שקיים ראון לרביזיה, רוצה אני לשכנע את הוועדה שהצעת חה"כ בדר היא ההגיונית והנכונה.

אם אפשר להתייב על ידי דיבור בעל-פה, אפשר לא כל שכן להאריך את החבות על ידי הודאה בעל-פה בקיומה. אבל הרבותא של מסיף זה בכך שאכילו הודה הנתבע לאחר תום תקופת ההתיישנות בקיום החוב ולא טען טענת התיישנות, תחיל תקופת ההתיישנות חדשה.

ה ח ל ט ה

בעד הצעת היועץ המשפטי - מיצוט

בעד הצעת חה"כ הלל: "הודה הנתבע בכתב לפני חום תקופת ההתיישנות בקיום זכות התובע תחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה. במסיף זה, "הודאה" - לרבות מעשה שיש בו משום ביצוע מקצה הזכות" - מ י צ ו ט

הסתייגות לחה"כ הלל

בעד גירסה א' - ה ר ו ב

הסתייגות לחה"כ ורהסטיג: למחוק את המלים "בכתב או במני בית-משפט" וכן את המלים "אך למעט הודאה שהיה עמה טעון התיישנות."

הסתייגות לשר המשפטים ולחה"כ בדר ורהסטיג בנוסח הצעת היועץ המשפטי.

הסתייגות לחה"כ ברגר המניע לאבחין במקרה של הודאה על ידי ביצוע מקצה הזכות בין הודאה כזאת תוך כדי תקופת ההתיישנות לבין הודאה בתום תקופת ההתיישנות.

ב. חוק-יסוד (הכנסת)

נ. ניר:

סעיף 79 לחקנון קובע שם נחקבלו במליאה הסתייגויות לחוק, אפשר לעכב את הקריאה השלישית כדי לברר אם אין צורך בתיקון החוק בעקבות קבלת הסתייגות. אמל נחקבלה במליאה הסתייגות אחת לחוק הכנסת. ברצוני לשאול את חררי הוועדה אם יסכימו שהקריאה השלישית לא תיחה לשיבוץ הבא.

ה ח ל ט ה

הוחלט לקיים את הקריאה השלישית ללא דחיה ובמקרה של קבלת הסתייגויות נוספות תקיים הוועדה ישיבה, אם יהיה צורך בכך. לשם התאמת נוסח החוק להסתייגות.